

УДК: 658.334.5

О.В. Гук, А.В. Александрук, Т.А. Павленко

DOI: 10.36919/2312-7812.4.2020.17

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ПОРІВНЯНЬ ТА РЕЙТИНГУ ВІТЧИЗНЯНИХ СТАРТАП ПРОЕКТІВ

У статті авторами на основі досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених розглядаються питання інноваційного розвитку та позиції України серед різних показників у міжнародних рейтингах інноваційної активності і рейтинг вітчизняних стартап проектів серед компаній світу. Метою даної статті є розгляд проблематики існування вітчизняних стартапів, реальний стан інвестування стартап компаній та аналіз місця України в інноваційному рейтингу та інноваційних індексах, інноваційної спроможності країни в міжнародних порівняннях і дослідженнях вітчизняних стартап проектів. Проаналізовано причини і критерії оцінювання рейтингових списків. Авторами досліджено місце України, Болгарії та Польщі в інноваційному рейтингу Bloomberg, положення України в Global Innovation Index, зокрема субіндекс входу і виходу за період 2015-2020 рр. Для повної оцінки інноваційного розвитку у статті авторами розглянуто: розподілені ресурси та умови для проведення інновацій (Innovation Input) та досвідчені практичні результати здійснення інновацій (Innovation Output). Проведено оцінку показників України в системі семи критеріїв GII та діагностику місця України серед інших країн в інноваційному рейтингу. Авторами проаналізовано дані світового рейтингу стартап проектів сервісу Startup Ranking, що дозволило виявити позиції стартап проектів України на світовому ринку. Виокремлено місце України в рейтингу країн світу, проранжованих за кількістю зареєстрованих стартап компаній в 2018 році і в 2020 році. Здійснено порівняльну характеристику найбільш успішних вітчизняних стартап проектів за 2018 році і 2020 році. Авторами виявлено, що в міжнародних порівняннях за рейтингом Bloomberg Innovation Index Україна втратила декілька позицій, однак за рейтингом Global Innovation Index відбувається покращення показників. Зроблено висновки, що вітчизняні стартап проекти у переважній більшості носять інформаційний характер та присвячені ІТ сфері: інформаційні платформи, нові сервіси.

This article, based on research by domestic and foreign scientists, examines the issues of innovative development and the position of Ukraine among the various indicators in the international rankings of innovation activity and the ranking of domestic startup projects among companies around the world. The purpose of this article is to consider the problems of the existence of domestic startups, the real state of investment of startup companies and analysis of Ukraine's place in the innovation ranking and innovation indices, the country's innovation capacity in international comparisons and studies of domestic startup projects. The reasons and criteria for evaluating rating lists are analyzed. The authors examined the place of Ukraine, Bulgaria and Poland in the Bloomberg innovation ranking, Ukraine's position in the Global Innovation Index, in particular the sub index of entry and exit for the period 2015-2020. For a full assessment of innovation development, the article considers: distributed resources and conditions for innovation (Innovation Input) and experienced practical results of innovation (Innovation Output). Ukraine's indicators in the system of seven GII criteria were evaluated and Ukraine's place among other countries in the innovation ranking was diagnosed. The authors analyzed the data of the world rating of startup projects of the Startup Ranking service, which allowed to identify the positions of startup projects in Ukraine on the world market. Ukraine's place in the ranking of countries is highlighted ranked by the number of registered startup companies in 2018 and 2020 is highlighted. The comparative

characteristic of the most successful domestic startup projects is carried out for 2018 and 2020 is made. The authors found that in international comparisons of the Bloomberg Innovation Index, Ukraine has lost several positions, but according to the Global Innovation Index, the indicators are improving. It is concluded that the vast majority of domestic startup projects are informative and dedicated to the IT field: information platforms, new services. The article uses general scientific methods of scientific cognition: theoretical and logical generalization, analogies, comparisons, systematization, generalization, analysis and synthesis, grouping techniques.

Ключові слова: інноваційний рейтинг Bloomberg, Global Innovation Index, інвестування стартап проектів, ранжування стартап проектів, вітчизняні стартап проекти.

Key words: innovative rating Bloomberg, Global Innovation Index, investing startup projects, ranking of startup projects, domestic startup projects.

Постановка проблеми. На даний час Україна відноситься до країн, що розвивається, тому особливо залежить від рівня розвитку інноваційної діяльності. Турбулентне середовище зумовлює необхідність зміни бізнес-моделей, створення нових стартап проектів, врахування зарубіжного досвіду, а досягнення світового рівня національної економіки пов'язане з підвищенням рівня інноваційної діяльності, що свідчить про актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти інвестування та перспективи розвитку стартап проектів, оцінювання інноваційної діяльності розглядають в своїх працях вітчизняні науковці: Гавриш О.А. [1], Кузьмін О.Є. [2] та ін.

Метою статті є дослідження місця України в міжнародних порівняннях та аналіз існування вітчизняних стартап проектів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Деякі експерти визначають, що Україна тривалий час займає низькі позиції серед різних показників у міжнародних рейтингах інноваційної активності [3]. Проаналізуємо детально причини і критерії оцінювання рейтингових списків.

Bloomberg публікує інноваційний рейтинг вісім років. При формуванні даного рейтингу агентство враховує витрати держав на наукові дослідження і розвиток, наявність виробничих потужностей, продуктивність праці, активність патентної діяльності і кількість високотехнологічних публічних компаній. Всього в рейтинг включено 60 країн з Європи, Північної Америки та Азії. Розглянемо місце країн в інноваційному рейтингу Bloomberg (рис.1).

В 2020 році Україна посіла 56 місце в Bloomberg Innovation Index. Вона втратила 3 позиції порівняно з 2019 роком і 10 — порівняно з 2018 роком (46 місце) [4]. З рис. 1 стає зрозумілим, що поряд з країнами сусідами Україна займає лідируючі позиції у сфері виробництва, наукових досліджень та розробок, за кількістю високотехнологічних компаній та науково-дослідницького персоналу і за показником рівень освіти. Загалом Україна порівняно із Болгарією та Польщею лідирує за п'ятьма критеріями із семи.

Рейтинг інноваційних економік розраховується на підставі інформації про інтенсивність досліджень і розробок, виробництво інноваційних послуг і товарів, продуктивність праці, активність патентної діяльності та інших показниках. Відзначається, що даний індекс враховує якість освіти і концентрацію високотехнологічних компаній в тій чи іншій країні.

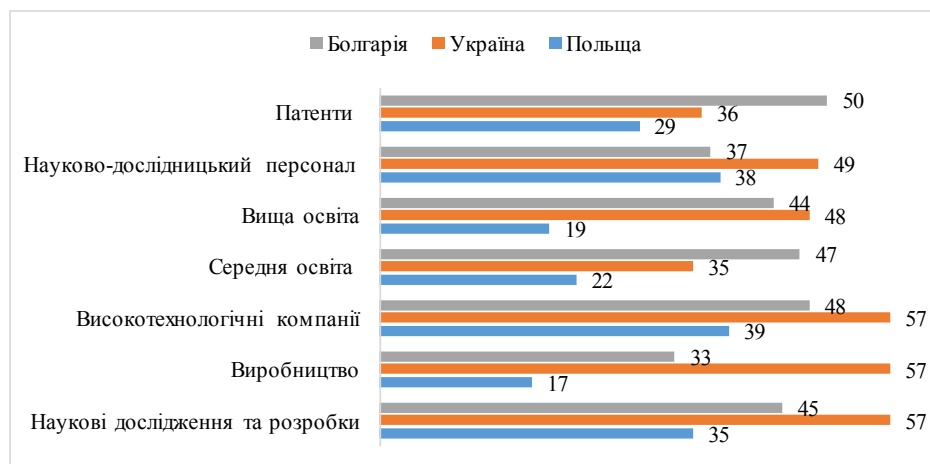

Рис. 1. Місце України, Болгарії та Польщі в інноваційному рейтингу Bloomberg
Джерело [сформовано авторами на основі 4]

Для оцінки інноваційної діяльності на міжнародному рівні використовуються різні показники. Bloomberg Innovation Index відображає саме умови та результати інноваційної діяльності, але досліджуючи лише 7 категорій, які зазначено вище. Для того, щоб детальніше зрозуміти причини положення України на тому чи іншому місці в індексному рейтингу, краще розглянути Global Innovation Index. Він складається з двох субіндексів: входу і виходу. Субіндекс входу відображає умови і чинники, необхідні для створення інновацій (57 показників), субіндекс виходу (27 показників) узагальнює підсумки інноваційної діяльності. Містить більш докладні дані про інноваційну діяльність 129 країн і територій світу. 80 параметрів, які використовуються для оцінки, дають повну картину інноваційного розвитку, вони поділяються на дві групи і мають такий вигляд:

Розподілені ресурси та умови для проведення інновацій (Innovation Input): інститути; людський капітал і дослідження; інфраструктура; розвиток ринку; розвиток бізнесу.

Досвідчені практичні результати здійснення інновацій (Innovation Output): розробка технологій та економіки знань; результати креативної діяльності.

Позиції України в цьому рейтингу кращі ніж в Bloomberg, враховуючи кількість досліджуваних країн та показників. Отже, в 2020 році Україна посіла 45 місце, це на 2 позиції нижче, ніж в 2019 році (47 місце) [5]. Тенденцію зміни положення країни в рейтингу протягом останніх 5 років відображено на рис 2.

З рис. 2 можна зробити висновки, що положення України з кожним роком стає більш стабільнішим, адже за 6 років перемістилася з 64 позиції на 45. Однак інноваційні ресурси мають тенденцію до зниження, а інноваційні результати протягом трьох останніх років залишаються практично незмінними. Серед 29 економік із середнім рівнем доходу Україна посідає 2-е місце та 30 - серед 39 економік Європи [5].

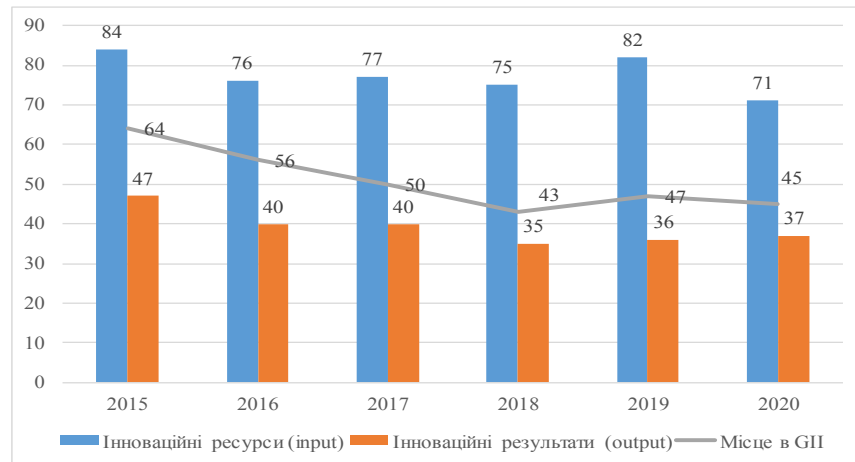

Рис. 2. Положення України в Global Innovation Index, 2015-2020 рр.
Джерело [сформовано авторами на основі 5]

Україна має високі показники у шести із семи основних показників: Інституції, Людський капітал та дослідження, Інфраструктура, Витонченість бізнесу, Випуск знань та технологій та Творчі результати, які вищі за середні для групи з низьким рівнем доходу. І навпаки, Україна оцінює нижче середнього показника для своєї групи доходів за одним показником: Витонченість ринку. Порівняно з іншими європейськими економіками, Україна працює нижче середнього рівня у всіх семи критеріях GII.

Найкращі показники спостерігаються в галузі знань та технологій, а найслабший результат — у вдосконаленні ринку.

У 2020 році Індекс економічної свободи України підвищився до позначки 54,9, тобто за останні десять років зміна індексу відбулася майже на 8,5 балів. Оцінка економічної свободи в Україні становить 52,3, що робить її економіку на 14-му місці найвищою в Індексі 2019 року. Її загальний бал збільшився на 0,4 внаслідок поліпшення фіскального здоров'я, свободи бізнесу та прав власності випереджаючи зменшення свободи праці та торгівлі. Україна займає 44 місце серед 44 країн регіону Європи, а її загальний бал нижчий за середні показники в регіоні та світі. Прогрес відстає від багатьох необхідних, але суперечливих структурних реформ, таких як скорочення субсидій та підвищення енергетичних тарифів, фіскальне зміцнення, і боротьба з корупцією.

Прослідковується покращення показників Global Innovation Index у порівнянні з 2019 роком, що говорить про ймовірність покращення показників України у наступних роках.

За даними показниками можемо спостерігати слабкі та сильні сторони держави. Значні позитивні зміни відбулись у людському капіталі, підвищення позицій на 12 сходинок (39 місце у 2020 році). Без покращення даного показника Україна не зможе добитися ні стійкого економічного зростання, ні ефективно конкурувати на світо-

вій економічній арені. Розробка технологій та знань щороку показують найкращий результат серед інших критеріїв.

В 2020 році Україна зайняла 25 позицію, порівняно з 28 місцем в 2019 році. Даний факт є підтвердженням потенціалу країни в розвитку інновацій. Також можна виокремити інші сильні сторони держави, а саме в Створенню мобільних додатків, Застосування тарифної ставки і в Державному фінансуванні одного учня. Ці показники мають тенденцію до збільшення і займають позиції в 10 до 20 в загальному рейтингу.

Щодо слабких сторін України то вони саме зі сторони Innovation Input. Порівняно з результатами, вхідні ресурси та умови відображають негативну тенденцію. Найгіршими є показники: інституційне середовище 93 місце, інфраструктура 94 місце, розвиток ринку 99 місце. Більші проблеми спостерігаються саме у верховенстві права, валовому капіталі, легкість врегулювання неплатоспроможності та інвестиціях [5].

Управління інноваційними процесами в Україні позбавлене системності та прозорості, не спрямоване на ефективне використання обмежених бюджетних ресурсів і стимулювання інноваційної діяльності. Аналіз основних проблем, які стоять перед Україною на шляху розвитку інноваційної економіки, вимагають подальших досліджень, що стосуються органів державної влади у впровадженні системного комплексу заходів для підтримки і розвитку інноваційних процесів.

Розвиток ІТ зумовлює створення нових бізнес моделей та стартапів в Україні. За даними світового рейтингу стартапів сервісу Startup Ranking Україна в 2020 році посіла 38 місце серед 190 країн за кількістю стартапів, порівняно з 2018 р. Україна піднялася на 4 позиції [6]. Розглянемо рейтинг країн світу, проранжованих за кількістю зареєстрованих стартап компаній в 2018 р. і в 2020 р. (табл.1).

Таблиця 1

**Рейтинг країн світу, ранжованих за кількістю зареєстрованих
стартап компаній, 2018р, 2020 р**

Країна	Місце у рейтингу		Кількість зареєстрованих стартап компаній	
	2018	2020	2018	2020
США	1	1	47 123	137 604
Індія	2	2	6 789	9 125
Великобританія	3	3	5 027	5 505
Канада	4	4	2 551	2 827
Індонезія	5	5	1 143	2 202
Німеччина	6	6	2 022	2 168
Австралія	7	7	1 525	1 749
Франція	8	8	1421	1 500
Іспанія	9	9	1 230	1 329
Бразилія	10	10	1 079	1 142
.....				
Україна	42	38	255	311

Джерело [сформовано авторами на основі 7]

Згідно даних світового рейтингу стартапів сервісу Startup Ranking лідируючі позиції протягом двох останніх років займають 3 стартапи України: Send Pulse, Serpstat, Snovio, ранг яких серед усіх стартапів світу представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Найбільш успішні стартапи України в рейтингу усіх стартапів світу

Стартап	Ранг стартапу серед усіх стартапів світу	
	2018	2020
Send Pulse	184	201
Serpstat	307	218
Snovio	546	323

Джерело [сформовано авторами на основі 8]

Всі 3 вітчизняні стартапи є своєрідними сервісами:

Send Pulse — e-mail-маркетингова платформа, дає можливість робити автоматичні розсилки через e-mail, Facebook, Viber, SMS та інші канали.

Serpstat — сервіс по роботі з пошуковими підказками (розрахований на широкий круг контент-маркетологів і SEO-фахівців, а також всіх, хто зацікавлений в інформації, яку його клієнти чи користувачі шукають по ключовим словам через Google).

Snovio — децентралізований сервіс лідогенерації для пошуку ділових контактів і цінних кадрів [8].

Як видно з таблиці 2, стартап Send Pulse з 2018 р. до 2020 р. спустився за власним рангом з 184 до 201 позиції порівняно з іншими стартапами всього світу, однак два інших стартапи навпаки покращили власні позиції.

Висновки. На нашу думку, згідно рейтингу Bloomberg Innovation Index, Україна втратила декілька позицій, однак за рейтингом Global Innovation Index відбувається значне покращення показників. Для зміцнення позицій України в міжнародних порівняннях доцільно, щоб держава виявляла більшу зацікавленість в підтримці вітчизняних стартапів та створювала передумови для розвитку інноваційного сектору. Також нами виявлено, що зареєстрованих компаній з кожним роком стає більше, в тому числі і вітчизняних стартап проектів, кількість яких зросла за 2018-2020 рр. на 56. З проведеного дослідження стає зрозумілим, що в Україні лише створюються передумови для інвестування та реалізації стартап проектів, найбільш відомими з яких є ті, які пов'язані з IT розробками, мережевими сервісами, однак відсутність програми підтримки стартапів на рівні держави, створює необхідність працювати в цьому напрямку для інноваційного розвитку держави в майбутньому. Перспективами подальших наукових досліджень є створення рекомендацій, щодо підвищення інноваційних рейтингів України в міжнародних порівняннях та розширення можливостей інвестування вітчизняних стартапів із залученням краундфандингових платформ та грантових програм.

1. Кузьмін О.Є., Жигало О.Ю. Показники оцінювання інноваційної ємності підприємств. Theoretical and empirical scientific research: concept and trends. Volume 1. July 24. 2020. Oxford, United Kingdom;
2. Менеджмент стартап проектів: підручник. О.А. Гавриш, В.В. Дергачова, М.О. Кравченко та ін. Київ: КПІ ім Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка». 2019. 344 с.;
3. То вниз, то вгору: чому Україна ніяк не закріпиться в ТОП інноваційних країн. URL: <https://>

www.dw.com/uk/to-vniz-to-vgoru-chomu-ukraina-niia-ne-zakripietsia-v-top-innovatsiinykh-krain/a-47203797 (дата звернення 02.02.2021); 4. Bloomberg. Global innovation index. URL: <https://www.bloomberg.com/topics/global-innovation-index> (дата звернення 02.02.2021); 5. Global innovation index. Analysis. Explore economy profiles from the GI 2020. <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy> (дата звернення 02.02.2021); 6. Гук О.В., Мохонько Г.А. Інвестування стартап проектів в Україні та закордоном. Економічний вісник НТУУ «КПІ». Збірник наукових праць. — Київ: Національний університет України «Київський політехнічний інститут». 2020. № 17. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/216385> (дата звернення 04.02.2021); 7. Ukrainian Startups' Rating. URL: <https://www.startupranking.com/countries> (дата звернення 05.02.2021); 8. Ukrainian Startups' Rating. URL: <https://www.startupranking.com/top/0/4> (дата звернення 05.02.2021)

1. Kuzmin O.Ye., Zhyhalo O. Yu. (2020), Indicators for assessing the innovation capacity of enterprises [Pokaznyky otsiniuvannia innovatsiinoi yemnosti pidpriemstv] Theoretical and empirical scientific research: concept and trends. Volume 1. July 24. 2020. Oxford, United Kingdom № 2. Havrysh, O.A., Derhachova, V.V., Kravchenko, M.O. (2019), Menedzhment startap proektiv [Management of startup projects], KPI im Ihoria Sikors'koho, Vyd-vo «Politekhnika», Kyiv, Ukraine [in Ukrainian]; 3. Then down, then up: why Ukraine will not gain a foothold in the TOP of innovative countries [To vnyz, to vhoru: chomu Ukraina niia ne zakripytsia v TOP innovatsiinykh krain.] Available at: <https://www.dw.com/uk/to-vniz-to-vgoru-chomu-ukraina-niia-ne-zakripietsia-v-top-innovatsiinykh-krain/a-47203797> (Accessed 2 February 2021); 4. Bloomberg (2020). «Global innovation index», available at: <https://www.bloomberg.com/topics/global-innovation-index> (Accessed 2 February 2021); 5. Global innovation index (2020) «Analysis. Explore economy profiles from the GI 2020», available at: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy> (Accessed 2 February 2021); 6. Huk O.V., Mokhonko H.A. (2020) Investing startup projects in Ukraine and abroad. [Investuvannia startap proektiv v Ukraini ta zakordonom] Economic Bulletin of NTUU «KPI», 17, 384-395, available at: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/216385> (Accessed 4 February 2021); 7. Startups' Rating (2021), «Ukrainian Startups' Rating», available at: <https://www.startupranking.com/countries> (Accessed 2 February 2021); 8. Startups' Rating (2021), «Ukrainian Startups' Rating», available at: <https://www.startupranking.com/top/0/4> (Accessed 2 February 2021)

УДК: 658.82

DOI: 10.36919/2312-7812.4.2020.23

Є.О. Ляхов

ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «ПОДОРОЖ КОРИСТУВАЧА» В СИСТЕМУ ВОРОНКИ ПРОДАЖ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглядаються переваги використання концепції «подорож користувача» для формування воронки продажів, основні особливості та етапи формування подорожі користувача для використання в інтернет продажах підприємства.

Визначено розуміння воронки продаж в сучасних умовах взаємодії підприємств з ринками. Досліджено особливості побудови комунікації з клієнтом на основі моделі AIDA. На першому етапі побудови воронки привертають увагу аудиторії. Далі розповсюджують інформацію про свій бренд, товари або послуги, потім відбувається знайомство з перевагами пропозиції, що